

گزارش یک نیره ساری

بامداد شنبه ۱۴ مارس ۲۰۱۸ همزمان با روشن شدن هوا در دمشق امریکا، انگلیس و فرانسه در انتتافی سه‌گانه حملات هوایی به اهداف خود در پایتخت سوریه را آغاز کردند. چندین منطقه در خاک سوریه هدف حملات موشکی قرار گرفت. این حمله به بهانه ادعای استفاده از تسلیحات

ایالات متحده همراه بریتانیا و فرانسه بدون اثبات وقوع یک عمل متخلفانه بین‌المللی و بدون اثبات انتساب این عمل به دولت سوریه و بدون آنکه مجوزی برای اقدام خود داشته باشند، بدون رعایت اصول دادرسی قضاوت کرده و حکم صادره خود را نیز اجرا نموده‌اند

»

نمایش قدرت در پر تو تظاهر به مداخله‌ای بشر دوستانه

■ **حسین خلف رضایی***

حملات موشکی ایالات متحده با همراهی دولت‌های فرانسه و انگلستان به برخی پایگاه‌های نظامی سوریه با ادعای استفاده این دولت از سلاح‌های شیمیایی علیه غیرنظامیان در غوطه شرقی در شریاطی انجام گرفت که سازمان منع سلاح‌های شیمیایی درصدد تحقیق در این خصوص بود. موشک‌هایی که رئیس‌جمهور امریکا آنها رهوشمند می‌خواند در اقدامی غیرهوشمندانه که همانا نمایش قدرت در پر تو تظاهر به مداخله‌ای بشردوستانه است با اصابت به برخی اهداف در سوریه که ظاهراً بنا به برخی هماهنگی‌های قبلی با متحدان سوریه تخلیه نیز شده بودند، در رسیدن به هیچ یک از اهداف اعلامی و واقعی مذکور به نتیجه نرسیده و در واقع، مأموریتی

که مقام مذکور آن را به انجام رسیده خواند نیز بی‌فرجام ماند. مداخلات بشردوستانه به دلیل داشتن هدفی مشروع و موجه در اعصار گذشته به عنوان یکی از اشکال جنگ‌های عادلانه شناخته می‌شد که اعمال آن در دوران معاصر، بدون مجوز شورای امنیت طبق مقررات منشور ملل متحد به وسیله و شیوه‌ای غیر قانونی مبدل شده است. در واقع، همانند مسیر ادوار عدالت کیفری که با گذار از دوران انتقام خصوصی (یا خود دادرسی) به نظام‌مند شدن متحد درصدد جلوگیری از نمایش قدرت و سوءاستفاده قدرت‌ها با دستاویز قرار دادن ارزش‌های اخلاقاً موجه - به زعم ایشان- بوده است تا آنگونه که در مقدمه منشور ملل متحد گفته شده است، تجربه خانمانسوز جنگ‌های جهانی تکرار نشود. همچنین نباید از یاد برد که یکی از شروط و اصول مسلم برای کیفررسانی، اثبات

حقوق بر باد رفته بین‌الملل!

■ **سیدحسین موسوی فر***

یورش نظامی اخیر سه کشور عضو دائم شورای امنیت سازمان ملل متحد علیه مواضع نظامی سوریه به عنوان یک کشور مستقل و دارای حاکمیت و عضو سازمان ملل متحد، بدون اخذ مجوز شورای امنیت و اتخاذ ترتیبات فصل هفتم زنگ همداری جدی در خصوص حفظ صلح و امنیت بین‌المللی و حفظ موازین حقوق بین‌الملل بود.

این یورش تمامی عناصر تشکیل دهنده جنایت و تجاوز را داراست و بر اساس قطعنامه تعریف تجاوز ۳۳۱۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد مصوب ۱۹۷۴ قطعاً نقض قاعده امرانه نظام حقوق بین‌الملل است. این تجاوز آشکار و بدون اخذ نظر مراجع فنی و رسمی بین‌المللی با ادعای استفاده از سلاح شیمیایی، بیش از پیش جهان را به سوی نفرد و یکجانبه‌گرایی سوق می‌دهد؛ جهانی که پس از دو جنگ خانمانسوز و وحشیانه منع توسل به زور را تقدیس نموده و اصل‌الاصول تمام مناسبات خویش قرار داده بود، فصول منشور و نظم عمومی بین‌المللی را تنظیم کرده و امنیت حقوقی به موازات امنیت بین‌المللی رشد و تکامل پیدا کرده بود.

امروز قواعد حقوقی ایجادکننده و استمراردهنده «صلح و امنیت بین‌المللی» با یأس ارزشی و عملی گسترده‌ای روبه‌رو شده استند در حالی‌که همه تلاش خویش را در جهت تقویت منافع و ارزش‌های مشترک جهانی قرار داده و با تمام امید در پی تحقیقات و انتقال منطق همکاری و روابط خصوصی به منطق همبستگی و روابط عمومی هستند، چند کشور داعیه‌دار و قدرتمند به راحتی تمام تلاش‌ها و امیدها را نقش بر آب کرده و با یک اقدام جنایتکارانه تمام نظام حقوق بین‌الملل را به قیقرایی تاریکی فورو می‌برند که دفاع از آن عملاً ممکن نیست، اما با تمام این تفاسیل و یأس‌ها، همچنان امید زنده است و جامعه بین‌المللی نقشه می‌کشد.

حقوق بین‌الملل با بحران روبه‌رو است اما هنوز قواعد آن کامل و

حقوق

سروس اجتماعی ۰۰۸۹۹۴۴۰

اساتید و پژوهشگران حقوق بین‌الملل

طی یادداشت‌هایی برای «جوان» فرضیه «اقدام نظامی علیه سوریه به ادعای حمله شیمیایی» را مورد واکاوی قرار دادند

شیمیایی در شهر دوما در غوطه شرقی سوریه بود که روزهای قبل از آغاز تجاوز توسط رسانه‌های غربی مطرح شد. همین ادعا بهانه اقدام نظامی مشترک سه کشور امریکا، انگلیس و فرانسه علیه سوریه شد. «اقدام نظامی Opération militaire»، «توسل به زور Usage de la force par les

» سوریه و حقوق بین‌الملل قربانی تجاوز سه‌گانه

سوریه قربانی حقوق بین‌الملل و حقوق بشر دوستانه

■ **توکل حبیب‌زاده***

حمله‌نظامی امریکابه‌سوریه‌به‌پهله‌بازراندگی درقبال به‌کارگیری سلاح شیمیایی در دوما، تکرار حمله‌ای است که در زمان دولت اوپاما انجام شد. اوپاما در آن زمان گفت هرگونه استفاده از سلاح‌های شیمیایی در سوریه خط قرمز این کشور است و اعلام کرد هدف از حمله‌بازراندگی نسبت به استفاده از این نوع سلاح‌های کشتار جمعی، کاهش توانایی دولت سوریه در به‌کارگیری این سلاح‌ها و روشن کردن این موضوع است که استفاده از سلاح‌های شیمیایی را تحمل نخواهد کرد. برای ارزیابی مشروعیت حملات نظامی سه کشور غربی، امریکا، فرانسه و انگلستان علیه سوریه، باید آن را از منظر اصول و قواعدحقوق بین‌الملل تحلیل نمود.منشور ملل متحد در بند ۴ ماده ۲ هرگونه توسل به زور علیه دولت‌ها را ممنوع نموده و فقط دو استثنای صرح، یعنی دفاع مشروع به موجب ماده ۵۱ و تجویز توسل به زور توسط شورای امنیت به موجب فصل ۷ منشور را پذیرفته است. به‌موجب ماده ۵۱ منشور تنها در صورت‌وقوع حمله مسلحانه، دولت قربانی می‌تواند در مقام‌دفاع مشروع به‌زورمتوسل شود.البته با یک تفسیر موسع از ماده ۵۱، چنانچه دولتی در معرض حمله مسلحانه‌قرب‌الوقوعی قرار گرفته باشد نیز می‌تواند به زور متوسل شده و بنابر نظری به صورت پیشدستانه از خود دفاع نماید اما هیچ کدام از این شرایط در مورد حمله نظامی علیه‌سوریه‌وجودنداشت.دولت سوریه که درگیر یک جنگ داخلی خانم‌سوزی شده‌است،به‌قلرمزومرئمنی هیچ‌یک‌از این کشورهاحمله مسلحانه نکرده‌بود یا درصددحمله‌قرب‌الوقوعی‌تأیید ناپد این کشورهابرای مقابله با آن دفاع پیشدستانه‌ای داشته‌باشند.

در خصوص تجویز توسل به زور توسط شورای امنیت علیه سوریه، نه تنها هیچ قطعنامه‌ای تصویب‌نشده‌بود، بلکه با توجه به این واقعیت که امریکا و ناتو در قضیه‌لیبی از اجازه توسل به زور محدود شورای امنیت برای ایجاد منطقه

۹ جوان

روزنامه جوان | شماره ۵۲۵۷

اساتید و پژوهشگران حقوق بین‌الملل

طی یادداشت‌هایی برای «جوان» فرضیه «اقدام نظامی علیه سوریه به ادعای حمله شیمیایی» را مورد واکاوی قرار دادند

«états» «نقض حاکمیت violation de la souveraineté» و «حقوق بشر دوستانه humanitaire internationale»، مفاهیمی حقوقی هستند که طی جنگ ائتلاف سه‌گانه علیه سوریه قابل بررسی‌اند. «جوان» با استمداد از حقوق‌دانان این مفاهیم را بررسی کرده است.

مسئولان کشورهای غربی برای توجیه حمله نظامی علیه سوریه آن را صرفاً اقدامی برای بازآرندگی در برابر به کارگیری سلاح شیمیایی

اعلام نمودند اما در مورد ادعای به کارگیری سلاح شیمیایی، مهلت ندادند که بازرسان تحقیقات لازم را در مورد این ادعا به عمل آورند

»

اساتید و پژوهشگران حقوق بین‌الملل

«حریم خصوصی» در قوانین ایرانی تبلور جامع و مانع حق بشری

حق بر امنیت و صیانت از حریم خصوصی کنوانسیون حقوق بشر، قانون اساسی، ایران، قانون مجازات جمهوری اسلامی ایران و بسیاری دیگر از اسناد بین‌المللی و قوانین ملی (داخلی) صریحا به رسمیت شناخته شده و برای آن ضمانت اجرایی تعریف شده است. این حق عمومیت داشته و شامل هر حوزه‌ای نظیر امنیت در فضای مجازی و حفظ حریم خصوصی در آن نیز می‌شود. روشن است که مسئله و دغدغه حفظ حریم خصوصی در پیام‌رسان‌های داخلی هرگز خارج از توجه و حمایت قوانین ملی و بین‌المللی قرار ندارد، البته مثلا در قانون جرائم رایانه‌ای مصوب ۱۳۸۸ ماده مستقلی به این موضوع اختصاص نیافته، اما روح و عموامات این قانون مسئله حفظ حریم خصوصی در پیام‌رسان‌های داخلی را نیز پوشش می‌دهد.

در مقایسه با پیام‌رسان‌های خارجی قطعاً سطح امنیت پیام‌رسان‌های داخلی می‌تواند بالاتر هم باشد، زیرا این پیام‌رسان‌ها اطلاعات کاربران خود را به خارج از کشور انتقال نداده و پایگاه‌های اطلاعاتی آنها در ایران مستقر است. این امتیاز کمک می‌کند تا بتوان از ارتکاب جرائمی چون سرقت اطلاعات و هک کردن پرو فایل‌های کاربران نیز پیشگیری کرد. طبق قوانین داخلی کشور تجسس در حریم خصوصی افراد جرم و مستحق مجازات است.

عوامل و مالکان پیام‌رسان‌های داخلی قانوناً حق دسترسی، انتشار و هرگونه استفاده دیگری از اطلاعات کاربران خود ندارند. در وضعیت ثبوتی و ابتدا به ساکن هم وجود چنین مقرراتی برای جلب اعتماد مردم نسبت به این پیام‌رسان‌ها بسیار دلگرم‌کننده است. احتمال نقض این حق همواره وجود دارد، اما باید توجه داشت که یک احتمال هرگز نمی‌تواند دلیلی برای قضاوتی منفی نسبت به سطح امنیت پیام‌رسان‌های داخلی باشد. در جامعه همیشه احتمال رخداد هر جرمی وجود دارد، قانونگذار به واسطه قوانین موجود سعی کرده تا مجاری رخداد جرائم را مسدود و کنترل کند. وجود قانون حمایت‌کننده، عاملی برای اطمینان بیشتر است.

ضمنا در ایران هیچ مقامی حق افشای اسرار و اطلاعات مردم را به طور کلی و در فضای مجازی به طور اخص ندارد، حتی افشا کردن آنها جرم است. طبق قانون مدیران و مسئولان پیام‌رسان‌های داخلی در صورت ارتکاب جرمی در فضای آنها مکلف به همکاری با مراجع قضایی و اجرایی هستند. این مسئله برتری دیگر پیام‌رسان‌های داخلی بر موارد مشابه خارجی است.

به لحاظ فنی هم پیام‌رسان‌های داخلی، اطمینان قابل قبولی داشته و هرگز به سادگی نمی‌تواند در قلمرو آنها به اطلاعات مردم دسترسی پیدا کرد. از این لحاظ هم این پیام‌رسان‌ها که از سیستم‌ها و پروتکل‌های امنیتی استاندارد استفاده می‌کنند، بر پیام‌رسان‌های خارجی فعال فعلی برتری دارند.

اگر منتقد و عقل منبای استدلال باشد و از امکانات قانونی موجود در جامعه آگاه باشیم، هرگز نباید در امنیت شایسته و مقبول پیام‌رسان‌های داخلی تردید کنیم. اگر ما (شهروندان) سالم و قانونی رفتار کنیم، هرگز ترسی از سطح امنیت این پیام‌رسان‌ها نخواهیم داشت.

■ **جرم‌شناس و استادیار دانشگاه**

نگارخانه

آیا اسکرین شات‌ها سند محسوب می‌شوند؟!

برخی مواقع دیده شده که دو نفر با پیامک در موبایل خود یا شبکه‌های اجتماعی تلگرام، واتس‌اپ و غیره در رابطه با مسائلی صحبت کرده‌اند و بعد از آن، یکدیگر را تهدید به انتشار و پخش کردن صفحه گفت‌وگو از طریق اسکرین‌شات کرده‌اند. در این میان دیده شده که افراد از ترس اینکه مبدا متن این پیام‌ها منتشر شود، از شکایت صرف‌نظر می‌کنند و تن به خواسته طرف می‌دهند، در صورتی که واقعیت اینگونه نیست و امکان شکایت در این باره وجود دارد.

ماجرای اسکرین شات‌ها به لحاظ صورت مسئله عموماً شبیه هم هستند، یعنی یک نفر از متن چت‌ها، گفت‌وگوی‌های دونفره، خلوت‌ها و عکس‌ها اسکرین شات می‌برد و سپس طرف مقابل را تهدید به افشای این محتوا می‌کند. این تهدیدها گاهی صرفاً برای ارباب، ایجاد هراس، آبروریزی و اخاذی مالی و گاهی بهانه‌ای برای اجبار به کامجویی‌های غیراخلاقی دیگر است.

چند توضیح و توصیه ضروری در این باره وجود دارد: اول اینکه مطابق قانون افشای اطلاعات خصوصی جرم است. قانون مجازات اسلامی، صراحتاً در ماده۷۴۵(ماده ۱۴۶ قانون جرائم رایانه‌ای) افشای اسرار خصوصی دیگران را جرم دانسته و مجازات آن را اجزای نقضی و تا دو سال حبس در نظر گرفته‌است. البته اسرار خصوصی فردی را در صورت مشخص تعریف نشده‌اند و صرفاً در ماده ۸ قانون «احترام به آزادی‌های مشروع و حفظ حقوق شهروندی» نامه‌ها، عکس‌ها، نوشته‌ها و فیلم‌های خصوصی را از مصادیق بارز آن دانسته‌اند.

در رویه قضایی و نظام عرفی، دایره اسرار خصوصی از این هم وسیع‌تر است و نسخه‌های پزشکی، احکام داد‌گاه‌ها و اسناد مالی هم در این زمره قرار می‌گیرند.

دوم، تهدید به انجام عملی که ممکن است موجب ضرر آبرویی یا شرافتی یا افشای اسرار خانواده‌گی گردد، خواه تهدیدکننده به این واسطه، تقاضای مال به قصد اخاذی کرده یا نکرده باشد، جرم مستقلی است که بر اساس ماده ۶۶۹قانون مجازات‌اسلامی تا ۷۴ضربه شلاق یا تا دو سال حبس برآی آن در نظر گرفته‌شده‌است. بنابر این همین که کسی شما را تهدید به افشای اطلاعات خصوصی (شامل عکس‌ها، متن چت‌ها، صدای ضبط‌شده، فیلم و …) کرده باشد، حتی اگر هرگز آن عمل را انجام ندهد(که در اکثریت مواقع این تهدیدات هرگز عملی نمی‌شوند)، ارتکاب جرم «تهدید» از سوی او قطعی و برای شما قابل شکایت و پیگیری است.

سوم، بر خلاف تصور عموم که متن گفت‌وگو در واتپر، فیس‌بوک و شبکه‌های اجتماعی دیگر، ایمیل، صدای ضبط شده و فیلم را جزو دلایل قابل استناد به‌شمار نمی‌آورند، قانون «ادله الکترونیک» را بر رسمیت شناخته است. بنابر این اگر کسی شما را در واتپر یا فیس‌بوک یا تلفن همراه‌ا ایمیل، تهدید کرده است، باید بدانید تمام این محتواها در داد‌گاه به عنوان دلیل از شما و علیه شخص تهدیدکننده پذیرفته خواهند شد. داد‌گاه، با مکانیسم مشخصی که توسط کارشناسان حوزه فناوری اجرا خواهد شد، صحت مدارک شما را بررسی کرده و در صورت تأیید، ملاک و مبنای صدور حکم قرار خواهد گرفت.

چهارم، یک نکته بسیار مهم اینکه به دست آوردن دلیل باید به روش‌های قانونی صورت پذیرد و گرنته ممکن است داد‌گاه آن دلایل را از شما نپذیرد. بنابر این اطلاعاتی که شما با هک کردن ایمیل یا اکانت طرف مقابل یا کار گذاشتن غیرقانونی دستگاه ضبط صدا یا تصویر در محل اقامت، دفتر کار یا خودروی وی به دست بیارید، در داد‌گاه مورد پذیرش قرار نخواهد گرفت. (در شکل‌های شدیدتر ممکن است اینگونه اقدامات علیه خودتان استفاده شود). بنابر این در پاسخ به یک رفتار مجرمانه، دست به اقدامات مجرمانه متقابل نزنید.